

LIFE Szachownica/PL

PROJEKT nr LIFE12 NAT/PL/000012

**Wykonanie zabiegów ochrony przyrody na terenie Specjalnego
Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Szachownica**

*Carrying out necessary conservation work on a territory of
Szachownica Cave designated within Natura 2000*

*Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach instrumentu finansowego
LIFE + oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.*

Beneficjent koordynujący: Regionalna Dyrekcja Ochrony środowiska w Katowicach

www.lifeszachownica.pl

LOKALIZACJA

Jaskinia Szachownica zlokalizowana jest w północnej części województwa śląskiego w Gminie Lipie, powiat kłobucki.

WALORY PRZYRODNICZE

Szachownica to jeden z najdłuższych systemów jaskiniowych na Wyżynie Wieluńskiej. Podziemia znajdują się w szczytowej partii wzgórza wapiennego, zwanego Krzemienią Górą (około 227 m n.p.m.). Wzniesienie ze względu na swoje walory przyrodnicze zostało objęte ochroną prawną w postaci:

- Załęczańskiego Parku Krajobrazowego,
- rezerwatu przyrody „Szachownica”,
- obszaru Natura 2000 Szachownica PLH240004.

Dzięki różnorodności warunków termicznych w jaskini i nieograniczonej liczbie dogodnych kryjówek, obiekt ten jest jednym z największych pod względem liczebności hibernujących osobników, miejscem zimowania nietoperzy w Polsce. Co roku hibernuje tu ponad 2000 tych zwierząt, reprezentujących 10 gatunków, w tym cztery gatunki chronione prawem unijnym:

- mopek (*Barbastella barbastellus*) 1308
- nocek Bechsteina (*Myotis bechsteinii*) 1323
- nocek łydkowłosa (*Myotis dasycneme*) 1318
- nocek duży (*Myotis myotis*) 1324

fot. Maurycy Ignaczak

Jaskinia Szachownica wykorzystywana jest również przez nietoperze podczas jesiennej rojenia. Liczba osobników występujących w podziemiach w tym okresie może być znacznie większa niż w czasie hibernacji.

Jaskinia jest obszarem szczególnej koncentracji nietoperzy z środkowej i południowej części kraju, niezwykle istotnym dla utrzymania ich populacji na obszarze Polski oraz Unii Europejskiej. Zachowanie Jaskini Szachownica w odpowiednim stanie, może mieć kluczowe znaczenie dla przetrwania tych zwierząt.

fot. Maurycy Ignaczak

GENEZA

Na terenie Krzemiennej Góry znajduje się kilka jaskiń, które stanowiły niegdyś jeden system, powstały dzięki rozpuszczaniu skał przez wody polodowcowe. Obecny kształt jaskiń jest jednak efektem eksploatacji górniczej wapienia, której skutkiem było przecięcie wzgórza i odsłonięcie dostępu do rozległych korytarzy jaskini. Z upływem lat, nietoperze zaczęły regularnie wykorzystywać powstałe jaskinie jako schronienie zimowe. Największym obiektem w obrębie nieczynnego kamieniołomu jest Jaskinia Szachownica I, wokół której koncentrują działania przewidziane w projekcie. Sztuczne odsłonięcie dużych powierzchni ścian jaskini spowodowało przyspieszenie procesów wietrzenia fizycznego wewnątrz obiektu, a w konsekwencji naruszenie stateczności masywu skalnego.

fot. Maurycy Ignaczak

Obecnie w jaskini obserwuje się intensywny proces niszczenia górotworu, który spotęgowany jest naturalnymi procesami przemarzania oraz zjawiskami krasowymi. Występują świeże obrywy skał oraz wyraźne ugięcia ławicy stropowej. Dodatkowo proces rozszerzania szczelin skalnych wspomagany jest grawitacyjnym osiadaniem naruszonych już fragmentów. Istnieje ryzyko całkowitego rozpadu stropu obiektu, a zawalenie części jaskini według wszelkich danych jest nieuniknione.

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W KATOWICACH

ul. Dąbrowskiego 22
40-032 Katowice
www.katowice.rdos.gov.pl

tel. (32) 42 06 801
fax (32) 42 06 884
sekretariat.katowice@rdos.gov.pl

PROJEKT LIFE SZACHOWNICA/PL

Przedmiotem projektu jest wykonanie zbiegów z zakresu czynnej ochrony przyrody, polegających na wzmocnieniu stropów i ociosów Jaskini Szachownica.

CEL PROJEKTU I ZAKŁADANY EFEKT

Podstawowym celem projektu jest zachowanie istotnego miejsca występowania nietoperzy oraz zapewnienie im odpowiednich warunków siedliskowych.

Rezultatami projektu będzie:

- zabezpieczenie stropów w salach Jaskini Szachownica,
- zachowanie liczby i kubatury pomieszczeń wykorzystywanych przez nietoperze,
- utrzymanie istniejących miejsc wlotu nietoperzy do jaskini,
- zapewnienie odpowiedniego dla nietoperzy mikroklimatu Jaskini Szachownica.

DZIAŁANIA PRZEWIDZIANE W PROJEKCIE

W celu zatrzymania destrukcji Jaskini Szachownica przeprowadzone będą prace polegające na wzmocnieniu górotworu, wewnątrz którego znajduje się jaskinia. Do zabezpieczenia tego obiektu zostanie zastosowana kombinacja specjalistycznych metod powszechnie stosowanych w górnictwie służących do umacniania podziemnych wyrobisk korytarzowych w kopalniach, w tym: iniekcji ciśnieniowych, instalacji kotwi iniekcyjnych oraz kotwienia.

Sklejone i wzmocnione obudową bloki skalne stropu jaskini, zapewnią stabilność całego naruszonego robotami podziemnymi masywu skalnego. Zlikwidowane zostaną również możliwości przecieków wodnych przez strop jaskini.

